

Les noves tecnologies de la comunicació són un recurs d'aprenentatge molt útil que es va incorporant lentament al sistema educatiu, però l'ús abusiu o inadequat d'internet per part dels menors mena a problemes acadèmics, conductes delictuoses i trastorns psicològics derivats de l'addicció a l'ordinador, que els pares i professors no saben com controlar.

En menys de deu anys, els ordinadors han esdevingut un instrument més d'aprenentatge a les aules, per bé que a Catalunya, al País Valencià i a les Balears el nombre d'ordinadors per alumne i d'ordinadors amb connexió a internet encara no ha assolit la mitjana de la Unió Europea. A casa, els xiquets ja fan servir internet per fer la feina d'escola, com a complement dels llibres de text i els apunts de classe, però també per a fer treballs amb fotos, gràfics i dibuixos. La xarxa informàtica ofereix possibilitats il·limitades per a l'estudi: des d'enciclopèdies i biblioteques virtuals fins a bases d'imatges i de dades. Es tracta, però, d'aplicacions molt minoritàries, perquè el 89,3% de les recerques que fan els menors a internet tenen una finalitat lúdica (xat, jocs, descàrregues de música i vídeos), d'acord amb dades d'un estudi de l'Oficina Valenciana per a la Societat de la Informació (OVSI). Segons aquest estudi, a final del 2005 el 88,7% dels menors navegava per internet i el 68,3% feia servir habitualment el correu electrònic. És evident que la majoria dels xiquets i els adolescents s'han integrat plenament en l'era de la tecnologia informàtica, però entrenen internet més per jugar i conversar amb els amics que no per estudiar.

La diversitat i l'atractiu de les aplicacions d'oci, però també la facilitat d'accés a qualsevol pàgina web, són precisament la principal font de risc d'internet, perquè els menors poden navegar lliurement i introduir-se innocentment en llocs perillosos. Amb molt pocs coneixements informàtics i una connexió telefònica, qualsevol xiquet pot veure al seu ordinador pàgines amb continguts pornogràfics, racistes, sectaris o que fan apologia del terrorisme, el fonamentalisme religiós, l'anorèxia o el suïcidi. Encara és més greu que els xiquets puguin

Caure a la xarxa

Una gran part de les activitats que fan els xiquets i adolescents amb internet no són pas d'estudi, sinó que tenen una finalitat lúdica.

Decàleg del bon ús d'internet

- 1.** No deixar sols els xiquets quan s'hagen connectat a internet.
- 2.** Situar l'ordinador en un lloc comú o de pas de la casa, mai a la cambra del xiquet.
- 3.** Parlar habitualment amb els xics sobre l'ús d'internet i aconsellar-los sobre les mesures de seguretat que han de prendre.
- 4.** Protegir els xiquets de llocs inconvenients mitjançant sistemes de prevenció.
- 5.** Verificar que els llocs públics on naveguen disposen de filtres de continguts per a menors d'edat.
- 6.** Controlar les relacions que estableixen els xiquets i les pàgines que visiten. Procurar saber les seues claus d'accés al correu electrònic i els xats.
- 7.** Limitar el temps d'accés a l'ordinador. Establir també un horari de connexió a internet, sempre de dia i mai de nit.
- 8.** Deixar la webcam per quan siguin més grans.
- 9.** Consensuar amb el menor unes regles per a navegar i fer xats a internet.
- 10.** Comprovar que no faciliten fotografies ni dades personals o familiars.

“Un pare pot convertir-se en ‘hacker’ per amor al seu fill”

Llicenciada en ciències de la informació i amb estudis d'enginyeria superior, la periodista valenciana Mar Monsoriu és consultora de tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en el món empresarial. A més, és una de les màximes expertes europees en la innovació tecnològica en l'educació i també en les relacions dels xiquets i els adolescents amb l'ordinador i el telèfon mòbil. Arran de l'experiència en aquest camp, ha publicat no fa gaire *Técnicas de hackers para padres*, una guia que serveix als pares per a saber i controlar l'ús que donen els seus fills a les noves tecnologies de la comunicació.

—**Quin és l'objectiu del vostre llibre?**

—Ajudar els pares que vulguen aprendre a protegir els seus fills dels continguts de risc i les relacions perilloses a internet. També voldria aproximar-los al món tecnològic que viuen els seus fills i en el qual es mouen amb total naturalitat. El món digital pot ser una nova via de comunicació entre pares i fills.

—**Els pares tenen consciència dels riscos que presenten les noves tecnologies per als seus fills?**

—El 90 % dels pares ignoren què fan els seus fills davant de l'ordinador. Fins i tot els pares amb estudis universitaris d'informàtica o telecomunicacions. Els pares no saben què fan els fills a internet, però tampoc què s'hi pot fer. Els xiquets poden fer un mal ús de les noves tecnologies i també ser-ne víctimes.

—**És lícit d'espiar els fills?**

—És perfectament legal, sempre és aconsellable i en alguns és quasi obligatori, perquè hi ha adolescents que es neguen a parlar amb els seus pares i cal saber on naveguen i quan naveguen per la xarxa. Un control preventiu dels

pares pot evitar mals més grans, com una denúncia judicial o la implicació del menor en fóruns a favor de l'anorèxia o el suïcidi. Darrere les notícies de successos protagonitzades per menors i vinculades al mal ús d'internet, sempre hi ha uns pares permissius que no es

Mar Monsoriu, experta en les relacions d'infants i adolescents amb les noves tecnologies.

preocupen de l'ús correcte de l'ordinador dels seus fills.

—**Els xiquets tenen més coneixements d'informàtica que no els pares?**

—No. Els xiquets saben utilitzar amb habilitat unes certes aplicacions informàtiques ocioses que els ajuden ben poc en el rendiment escolar i en el futur laboral, com poden ser l'Emule, el Messenger o els programes de manipulació fotogràfica. En realitat, ignoren els principis més elementals de la informàtica. No saben, per exemple, què

és un protocol de comunicacions. No obstant això, els pares solen menystenir els coneixements informàtics propis i sobrevalorar els dels fills. Un pare pot arribar a convertir-se en *hacker* per amor al seu fill. En aqueixa línia, el meu llibre va adreçat a pares amb pocs coneixements informàtics, i al mateix temps als avis que passen molt de temps amb els xiquets.

—**Quines pàgines d'internet són les més freqüentades pels adolescents?**

—Les webs com “Badoo” o “Vota mi cuerpo”. Les denomine web narcisistes, perquè els adolescents s'hi exhibeixen i pengen fotografies seues, de vegades molt suggeridores, perquè uns altres xics opinen o puntuen els cossos i les cares que s'hi veuen. No deixa de ser un retrocés per a la condició femenina que moltes adolescents participen en aquestes pàgines exhibint-s'hi com si participaren en un concurs de bellesa.

—**Quines mesures de control suggeriu?**

—Hi ha tres formes diferents de controlar l'ús de l'ordinador i internet dels menors. A través del proveïdor de la connexió d'internet, que pot proporcionar mecanismes per a limitar continguts i horaris de connexió. Per mitjà de programes informàtics, que serveixen per a congelar el disc dur i evitar que s'hi instal·len programes indeguts. També serveixen, per exemple, per a registrar totes les conversacions realitzades en el xat. I, finalment, mitjançant dispositius externs que poden registrar tot allò que s'escriu a l'ordinador o visualitzar les imatges d'una webcam.

—**Dediqueu tot un capítol del llibre al telèfon mòbil. Quins problemes pot causar en els joves?**

—El pitjor de tots és l'addicció fins al punt que molts menors adquireixen una

connectar-se a pàgines perseguides penalment per la llei, com les de pederàstia, sense saber que entren en llocs il·legals. Es tracta d'un risc que ignoren els pares, perquè la majoria no saben què fan els seus fills quan són davant l'ordinador. Segons un estudi nord-americà, el 20% dels

pares no supervisen mai per quines pàgines d'internet naveguen els seus fills i només el 52% ho controla periòdicament. El 71% dels pares deixen de supervisar les activitats dels fills a internet quan fan 14 anys, que és quan comencen els casos més greus d'ús indegut de la xarxa.

Les nombroses notícies de violència a les aules i criminalitat juvenil relacionades amb internet han originat un debat social sobre el lliure accés dels menors a la xarxa, i els pares comencen d'estar molt preocupats sobre l'ús dels ordinadors per part dels fills. L'últim succés dramàtic ha estat

dependència emocional d'un simple aparell. Tota la vida gira a l'entorn del mòbil i s'obliden dels estudis, de l'esport i la vida a l'aire lliure.

—Han augmentat els conflictes escolars i la delinqüència juvenil amb les noves tecnologies?

—Ha emergit una nova delinqüència associada a les noves tecnologies que és aterridora. Abans l'assetjador era el típic perdonavides de col·legi; un xic amb una gran força física per a poder atonyinar els altres. Ara pot ser un xiquet feble i escarransit, que s'amaga en l'anonimat que proporciona la xarxa per acovardir els companys de classe. Les seues activitats d'acaçament poden afectar fins i tot l'entorn familiar de la víctima, perquè pot accedir a través d'internet a tota mena d'informacions privades. Amb les noves tecnologies, és molt difícil que els pares descobresquen que el fill és un assetjador. Abans era més fàcil de detectar les conductes violentes o delictuoses d'un xiquet.

—Quines mesures adopta l'administració respecte a l'ús d'internet a l'escola?

—S'actua molt lentament, perquè els responsables educatius no donen prioritat als problemes derivats d'un ús incorrecte d'internet i no tenen prou coneixements sobre les noves tecnologies. No són els únics. El defensor del Poble, per exemple, no té ni idea d'internet, i a mi açò em pareix molt preocupant, perquè la xarxa, com més va, més important és en la vida dels ciutadans. Tampoc no en tenen gaire coneixement, en general, els polítics i els jutges. Aquest desconeixement afecta les mesures legislatives, però també les sentències judicials que, de vegades, no s'ajusten a les noves realitats tecnològiques.

Lluc Soler

el de l'adolescent finlandès Pekka-Eric Auvinen, que va assassinar set companys de classe i una professora a l'escola, amb una pistola, i després es va suïcidar. Abans de la matança, havia anunciat els seus propòsits criminals en un vídeo penjat a YouTube amb el pseudònim "Esperit de

tempestat". Immediatament després dels fets, i abans de ser retirat de la xarxa, el vídeo de l'adolescent psicòpata va ésser vist per més de 200.000 persones. Els blogs i els canals de vídeo per internet s'han convertit en una plataforma des de la qual molts adolescents desequilibrats manifesten intencions criminals o penegen vídeos de vandalisme, assetjament sexual i violència al col·legi. En els nombrosos casos d'acaçament i violència escolar que es detecten a tots els països, l'última generació de mòbils amb vídeo incorporat ha aconseguit un protagonisme polèmic, perquè molts enregistraments semblen actes d'exhibicionisme violent que es recreen gratuïtament en l'ús de les noves tecnologies. No resulta fàcil de precisar si la violència i els crims comesos per menors han augmentat amb l'impacte social d'internet i la telefonia mòbil o si simplement la situació abans no era visible perquè encara no hi havia aquestes vies de difusió. Amb tot, la criminalitat juvenil vinculada a les tecnologies de la comunicació ja forma part de les notícies de successos més tràgiques de la premsa i els informatius televisius.

Addiccions i amistats perilloses. Els riscos quotidians d'internet no causen tanta alarma social perquè no solen suscitar notícies de desgràcies als mitjans de comunicació. L'ús del Messenger i més serveis de missatgeria instantània per part dels adolescents comença a ser un problema preocupant; els escolars desatenen els estudis i les obligacions familiars i es converteixen en addictes a aquesta forma de conversació en temps real per mitjà de l'ordinador. La denominada hipercomunicació virtual entre companys d'institut des de casa i fora de l'horari escolar origina després conflictes a les aules que poden acabar als jutjats quan es tracta d'amenaçes, assetjament sexual o conductes violentes. També són freqüents els casos de suplantació de personalitat en les conversacions virtuals a fi de venjar-se o causar problemes a un company de classe. Els pares saben que els fills adolescents utilitzen el Messenger, però ignoren el contingut de les converses i no saben com po-

Fàcilment,
qualsevol xiquet
pot veure al seu
ordinador pàgines
amb continguts
pornogràfics,
racistes o sectaris

den controlar-les. Tampoc no saben que les bromes dels seus fills a internet poden afectar greument l'estabilitat emocional d'uns altres xics i llur convivència familiar. Els conflictes sorgeixen quan hi ha una demanda judicial o una denúncia del col·legi.

L'accés lliure i gratuït a pàgines de sexe explícit, pràctiques sadomasoquistes, zoofília, pederàstia i més pot causar trastorns psicològics en els més petits, però també pot induir a addiccions perilloses en els adolescents. El risc de la pornografia disminueix amb l'edat, però augmenta la possibilitat de mantenir relacions sexuals virtuals en línia. A les pàgines de sexe virtual, molts adolescents penegen fotografies seues de caràcter insinuant, eròtic o pornogràfic per a establir relacions amb uns altres joves, però sense saber que poden ser objecte de captació de pederastes o de persones sense escrúpols que poden utilitzar aqueixes imatges per a fer-los xantatge.

La proliferació de pornografia a la xarxa és la preocupació principal dels pares, però també hi ha pàgines de continguts molt nocius mantingudes per col·lectius marginals que volen captar adeptes mitjançant la xarxa, com ara els grups que defensen l'anorèxia, la bulímia o el suïcidi, les sec-

L'addicció al joc
del menor no es
descobreix fins
que als pares no
els arriba una
factura de telèfon
desproporcionada

tes esotèriques, els partits d'extrema dreta, els fonamentalistes religiosos, els seguidors violents dels equips de futbol o els traficants de droga. Quan estableix contacte amb aquests col·lectius obscurs i extremistes, sovint al marge de la llei, l'adolescent no sols s'exposa al risc de convertir-se en un adepte, sinó que també posa a disposició d'estranyes totes les dades personals i les de la seua família.

A més del sexe, una de les grans causes d'addicció és en els videojocs i els jocs amb diners. Tant els jocs en línia (*gaming*) com els casinos, loteries i ruletes que ofereixen guanys milionaris (*gambling*) són molt populars entre els joves i menen a una nova forma de ludopatia que pot causar greus forats en l'economia i les targetes de crèdit dels pares de les víctimes. La ludopatia per internet no distingeix entre xiquets i adolescents, però afecta més els xics que les xiques. En molts casos, l'addicció al joc del menor no es descobreix fins que als pares no els arriba una factura de telèfon desproporcionada. La despesa telefònica excessiva també serveix per a descobrir que els fills han estat víctimes de serveis de compra fraudulenta o publicitats enganyses.

Són menys freqüents –per la complexitat tècnica– els atacs de certs adolescents als servidors d'una empresa o una institució pública, amb la finalitat de demostrar els coneixements informàtics i la capacitat d'esquivar les barreres defensives i de seguretat amb què es protegeixen molts continguts d'accés restringit. El vandalisme cibernètic és una activitat penalitzada per la llei, però molts menors no són conscients de cometre un delictes quan s'introdueixen en el servidor d'una multinacional o manipulen i copien els continguts protegits d'un blog o una pàgina web. Els pares d'aquests joves delinqüents informàtics tampoc no saben les activitats il·lícites dels seus fills fins que es troben embolicats en una demanda judicial. Molts *hackers* adolescents estan convençuts que les seues activitats delictuoses no són sinó un joc sense transcendència que queda impune i és indetectable.

Lluc Soler

Cambra adaptada per a minusvàlida al complex de lleure masculí El Romaní, a València. A la imatge de la dreta, el vestibul del centre.

La prostitució s'adapta

Els locals de sexe de pagament comencen a oferir serveis per a discapacitats. Les organitzacions de minusvàlids aplaudeixen l'adaptació dels clubs. El complex valencià El Romaní n'és pioner.

Ohhh: un llarg gemec dona la benvinguda a una web. Al mateix cibermon una notícia té un fum d'entrades, interpretacions i comentaris. És la història, succeïda el mes de maig passat, d'un tetraplègic que va recórrer 10 quilòmetres de l'autovia Ferrol - As Pontes a cavall d'una cadira motoritzada per anar a un club de prostitució. La bona qüestió és que l'home no hi va arribar perquè la policia el va interceptar abans; el seu vehicle no té permès de circular

per una via d'aquestes característiques. José Antonio Navarro, que resideix al Centre d'Atenció de Minusvàlids Físics d'aquella zona, ja havia estat feia tres anys al local on ara s'adreçava. Llavors no va consumir l'acte sexual perquè amb la cadira no va poder entrar a l'habitació, no passava per la porta. Segons ell, els clubs de prostitució haurien d'estar adaptats.

Del Ferrol a València hi ha 980 quilòmetres de camí que es poden fer en 9 hores i 20 minuts, segons una prestigi-